

Март 2007

Само на километър от Маланвил се намира нигерската граница. Тя минава върху мост на река Нигер, което е някаква рядкост - може би около 2500 км след изворите ѝ тук е мост №7. Но обществен транспорт до другия бряг няма, така че спазарих мото-такси на тарифа 500 франка (1\$) за 10 км. След като изяснихме формалностите с граничаря, той ми удари втори входен печат за Бенин, а аз се протегнах към другия ъгъл на масата и му подадох изходния. Колегите от Нигер също се позабавляваха - визата ми бе издадена преди 5 месеца, но все още бе валидна и най-накрая ме пуснаха. Пристигайки мотористът се оплака, че изгубил ТОЛКОВА време и поиска вече 1000 франка, а аз предложих да си вземе по 250 от граничарите и му подадох остатъка. След още 2 часа тръгна и микробусът от първият нигерски град - беше пазарен ден и той се напълни бързо. Но след 50 км стигнахме до истинския епицентър на пазара и минаването през него стана трудно. Ако Мали е една средно развита африканска държавица, то Нигер е нейната селска версия и тържищата в близост до островърхи сламени колиби тук са по-масови, по-автентични и по-на често. Основната стока бяха козите, но имаше и камили, а точно до нас възрастен селянин продаваше 3 чувала портокали. Бизнесът му не вървеше много и той помоли момчето си да донесе леген вода. С легена пристигна и малко прах за пране, а селянинът почна да мие портокалите. Един по един, но бавно... с голямо усърдие. И това на три метра от пътя, където даже в края на харматана червената прах се вихри на талази и обикновено дишаш с кърпа на уста. Поради огромното задръстване портокалите лъснаха и минувачите направиха оборот от около 100 франка - точно от лъскавата купчина. Обаче бизнесът не потръгна много даже след измиването на третия чувал. По същия начин търговец в Мали изми цялата си стока в реката, докато плавахме по Нигер. Чистотата е много добра реклама, а африканците не са нито мързеливи, нито мръсни... може да са неорганизирани, неефективни и нуждаещи се от силен авторитет, но винаги нещо човъркат, чоплят и работят, доколкото позволяват екстремните температури, дъждовете, сушите и изобщо нечовешките климатични условия.

Първа спирка бе Досо, но в този малък град цареше някакъв зверски монопол върху хотелите. Реших да не отсядам тук и въпреки, че стана късно следобед, продължих към столицата. Автогарите в транзитните градове са ненужни институции, които само надуват цените. Освен това там чакаш докато се напълни цял един микробус, а аз нямах време за чакане. На около 200 метра от входа на автогарата вдигнах палец - вече извън визуалния обсег на монополистите. След 5 минути спря първият шофьор, натоварих се при другите маймуни и потеглихме. По някое време хората решиха да си купят дърва. Дървата са най-евтиният вариант за огън в Африка и навсякъде по африканските пътища са натрупани купища от тях - цената на 1 кубик е малко по-висока от тази на 1 кибрит в България. Докато хората товареха, а аз чаках вътре, ни подминаха два микробуса с бели, които мигновено защракаха с апаратите си към нас в движение. Лицата им изглеждаха въодушевени и всички ръкомахаха и се хилеха - бяха само по 5-6 души вътре и имаше къде да ръкомахат. После пак ни задмина автобус с туристи и някои от тях реагираха по същия начин и пак извадиха камерите. На следващата спирка не издържах и излязох да проверя за какво става дума - гледката ме развесели... Не бях го забелязал докато стопирах (тогава човек е зает с въпросите - Как да се вместя? и Къде да хвърля раницата?), но върху микробуса имаше два огромни кафеза с квачки. Из зад сплетените колове и въжета от всеки кафез гледаха по 50-60 чифта очички. През дупките освен глави се подаваха, крила, крака и друга бяла перушина. Но около 20 квачки не се бяха побрали вътре и висяха по периферията на сандъците - завързани за краката, повесени с глави надолу с опулени лица и проскубани тела. Пристигнахме в Ниамей по тъмно и естествено минахме първо през пазара за квачки, а после някой ме упъти и отседнах в хотел "Мустак". Стаята с баня и вентилатор в столицата беше за същите пари, за които в Досо

щях да получа 3 квадратни метра без ток или вода под нажежен ламаринен покрив. Както в повечето хотели в Африка и тук се продаваше масово бира и твърд алкохол, а няколко абаносови красавици хвърляла въпросителни погледи към пияниците.

Районът около хотел "Мустак" прилича на село, каквото надали вече има дори и в България. Попитах местните - "Далеч ли е центъра?" а те единодушно, даже леко ядосано казаха - Но ти СИ в центъра. Какво по-точно търсиш? Само няколко главни, широки и асфалтирани улици прорязват Ниамей и му придават съвременен вид, но тръгнеш ли по малките сокаци, покрай теб ще се заредят хиляди кирпичени, ниски къщурки и малки прихлупени сергии. Пикаещи негри ще подават весели лица от откритите тоалетни, а десетки други просто ще седят на улицата и безделнически ще те гледат. Повтаря се винаги следното - те те гледат, ти ги гледаш, правите се на мъже, лицата им са сериозни и точно след като ги подминеш някой игриво подвиква - "Сава?" или "Господин Бял, накъде?" За да отвърнеш на поздрава трябва да се обърнеш към тях, но в този момент вече и ти, и те са нахилени и ледът е разтопен. Сядаш с негрите и след като те си поискат задължителните пари, цигара, виза за БГ или запознанство с бяла жена, а ти примерно им откажеш, преминавате към по-сериозни теми. Много от туристите изобщо не се обръщат на подвиквания, може би им е писнало от навлеци, просяци, ментарджии и т.н. но това са само частни случаи, превърнати в стереотипи. Защото най-важната част от едно пътуване не е да видиш националния музей в Ниамей или моста над Нигер, а да разчупиш стереотипите и да прескочиш преградите в главата си, както и да създадеш свои мостове към чуждото и непознатото. Около моста на Нигер има и един малко по-космополитен квартал с няколко модерни сгради. Както в повечето западноафрикански столици, най-модерната постройка тук е тази на ВСЕАО, а това е съкращение от "централна банка на западноафриканските щати". Малко хора в Европа са чували за този африкански предвестник на еврото, наречен CFA франк, който вече от 60 години вирее (най-правилния израз за него) почти навсякъде между Сенегал и Нигер... тежко ти обаче ако решиш да го сменяш на север от Мавритания. Най-малките банкноти са от 1000 франка, а като бял човек ти трябва поне няколко седмици, за да стиснеш в ръката си и най-дребната монета от 5 франка. Но стандарти в Африка няма - ресто от 1 франк се изплаща с клечки за зъби или бонбони, а групата просещи деца ще подели същия този бонбон на няколко равни части по между си. Друга впечатляваща гледка от столицата бяха размерите на река Нигер. След като я видях широка почти километър в Бамако, очаквах тук нещо направо гигантско... но уви. Мъже перяха в плитчините между десетките острови по великата река, която тук стигаше едва 300 метра. Все пак след Бамако Нигер тече поне 1000 км през пустинята и очевидната разлика в дебита на реката е митото, което тя плаща на Сахара, за да мине през нея.

След обичайните за континента перипетии купих билет за Агадез. Автобусът тръгна в 3:00 през нощта и щях да пропътува тези 1000 км за около 15 часа. Надвечер пробвах да поспя, но пияниците и проститутките в хотел "Мустак" бяха заформили дружен и весел купон, заглушаван само от "африканската аларма" на съседа. Излизайки от стаята си, той оставяше лампата вътре да свети и пускаше радиото до звуко - по този начин симулираше присъствие. Потенциометрите за усилване на звука са общо взето някакви ненужни екстри в земите между Бангладеш и Мароко - едно ключе ON/OFF е напълно достатъчно, за да може всичко да трещи винаги на пълна сила. "Чуждата музика и шумът на другите" пречат само на индивида, който преобладава като такъв най-вече в "света на белите", но там където се живее колективно, а единаците са обречени на смърт, музиката и шумът са една неразделна част от пейзажа, която просто сближава тълпата. Така че по някое време и аз се развихрих при телевизора на двора, а някъде към 2 си взех раницата, отрязах едни заблудени таксите и стигнах пеша до автогарата. Пътят до Досо ми беше познат и успях да дремна за няколко часа, а след това се заредиха други бедни градове и

селца, с така типичните за Нигер крайпътни хранилища за зърно. Пред нас постепенно се отвориха безкраите на пустинята, завоите по шосето изчезнаха и шофьорът настъпи газта. Изобщо не ми се вярваше, но стигнахме по светло. Изваждайки раницата от автобуса се запrikaзвах с Абдул Салам - мюсюлманин от Гана. Заедно потърсихме квартира и отседнахме в първата кочина, която ни се изпречи. А Агадез е голям, но спокоен град, разположен почти в самото начало на пустинята. На изток от него започва Тенере - едно от може би най-красивите кътчета на Сахара, а на североизток са планините Аир, които приютяват няколко малки оазиса под двете хилядните си върхове. Агадез има директна самолетна връзка с Европа, а навремето тук са се пресичали дирите на керваните от север на юг или от изток на запад. Засилено е и военното присъствие - надвечер по пътищата от Фачи се завръщаха десетки прашлясали камионетки с картечници, чиито дула сочеха отпуснато и изморено към звездите. Политическите проблеми на туарезите в Нигер - тези някога неуморни номади, които само условно могат да се нарекат "кореняци" на пустинята - са позагълхнали без да бъдат разрешени. Навремето те едва ли биха посегнали да отчупят свое парче земя от Либия, Алжир, Мали и Нигер. "Държавата с граници" - така както я познаваме ние - не се е вместила никога в техните представи. Нямамо е кой да ги спре по въображаемата линия през средата на пустинята наречена граница, а 2/3 от огромната площ на Мали също са пустиня - с един единствен гарнизон. Подобно е положението в Нигер и южен Алжир. Но най-голямата опасност за номадите отдавна е друг факт - че техният номадски начин на живот все повече изгубва смисъл и те постепенно са принудени да се установят на едно място. Керваните за сол са изчезнали, днес камиони пъплят по асфалтовите пътища през пясъците и античните им традиции се рушат без да могат да бъдат подменени с нови. Единствените приходи на района са от туризъм и уран и днес борбата се води най-вече за тези ресурси, като понятието туарези (единствено число - тарга) се спряга по-скоро в смисъл на племенна принадлежност, отколкото като (номадски) начин на живот. Няколко месеца след като заминах пак имаше престрелки в района, пътят към урановото градче Арлит бе "повреден от мини", а електроцентралата в същия този Арлит - направо взривена. След това дойде ред на заложниците като малка финансова подкрепа за предстоящото трудно бъдеще и след това летището в Агадез бе атакувано без особено големи поражения. Но и това се оказа достатъчно - френската авиолиния закри полетите си за 2007 година и от тогава Агадез остана без туристи... Летището се казва Мано Даяк, а Мано Даяк е името на туарезки предводител, взривен преди 10-ина години на същото това летище - малко преди да полети към подписването на мирен договор с правителството в Бамако. Колелото на историята се върти, даже понякога зацикля...

Но аз малко се отплеснах от историята си за Абдул Салам (Мирослав - бълг.), който точно през това бурно време на зараждащи се политически интриги бе решил да бяга към Италия. Каза, че брат му работел в Италия, но сега бил на южната границата на Либия и чакал да го посрещне някъде там. А Абдул трябваше да стигне до Дирку - все още на нигерска територия и на 600 км от Агадез. 600 км през пустинята обаче могат да бъдат едно убийствено преживяване и поради липса на обществен транспорт той трябваше да измисли друг вариант. След дълга разходка из потайните дюкянчета на автогарата, Абдул намери превозвачите на бежанци към Дирку и Либия, а след това отиде да разгледа возилото. Прибра се направо съкрушен - явно това, което беше видял надминаваше и най-смелите му очаквания. Камионът бил в окаяно състояние и пътят продължавал 3 дни при най-добро стечение на обстоятелствата. Другите бежанци вече седмица чакали наоколо (трудна работа е да потегли камион в Африка - колкото и да го пълниш и с хора и стока все има място за още нещо) и провизиите им намалели още преди да потеглят истински през дюните. А парите били на привършване... Във всяка по-сериозна ситуация човек става отговорен единствено за себе си - бедняците носят поне храна и вода, а

богаташите имат и одеяло за студените пясъчни нощи. Ако не умреш от глад, студ/пек или жажда... и ако камионът не се строши... ако не се обърнеш на първата дюна... ако шофьорът знае пътя... и ако не попаднеш на бунтовници, разбойници или засада от прости войници - може да стигнеш до Дирку. Малко след това се минава либийската граница, а след това трябва да се промъкнеш някак си и през постовете на либийската армия. А реномето ѝ е чудно, за нея се носят легенди... Тя не посреща с червен килим, неее... но дори да успееш - колкото по на север стигаш толкова по-заплетено става. И най-накрая се появяваш по новините като удавен "приискало-му-се-да-бъде-емигрант" след инцидент с рибарска лодка и италиански патрулен катер под бреговете на Малта... Удавил се... Да си седят вкъщи тия чернилки тъпи! Но краят на историята и думите на Абдул Салам бяха - "Имам жена и син и хубава къща в Тесоно (квартал на Акра). Бизнесът ми не върви добре, но пък изобщо не си струва да умра в Тенере за едното нищо и да не ги видя никога повече. Платя ли веднъж за транспорт (мисля, че сумата беше около 100\$) може да ни зарежат в пясъците на 50-ия километър и никой повече да не ме види. Така че утре хващам първия автобус и се прибирам обратно. Парите ще ми стигнат поне до Уагадугу, а там имам роднини..." Разделихме се и аз бях абсолютно съгласен с него - щом не се чувстваш уверен и ако започнеш да се съмняваш в причините си... след като започнеш да се насилваш и натягаш за нещо, в което не си убеден докрай е по-добре да не го правиш. Понякога се налага да се откажем, даже когато сме уверени и непоколебими, защото нещата развиват своя собствена динамика, свой живот и собствена воля, но нямаш ли предпоставките и "тази убийствена страст да започнеш веднъж" е по-добре изобщо да не се захващаш. И като видя негър по европейските улици понякога неволно се сецам, че този човек може би е един от малкото оцелели. Оцелял от болестите като дете, оцелял от африканския климат като юноша, оцелял от бедността като младеж, оцелял от собствената си необразованост и липсата на перспектива, оцелял сред пясъците на Тенере, оцелял зад линиите на либийската армия и набезите на военните катери покрай Малта или Лампедуса... и още какви ли не прегради, спънки, препятствия и катаклизми. Това са сървайвърите на нашето време, а другото са маймуни по телевизора.

Абдул Салам потегли към Акра, а аз останах в Агадес с намерението да стигна поне някой оазис в Тенере. Вариантите бяха общо взето 3, но първият от тях - да наемеш джип и гид - отпадна веднага по принципни и финансови съображения. Дори с компания, една няколкодневна обиколка из Тенере щеше да излезе на цена от минимум хиляда долара. Когато дойде пазарен ден намерих колоритно изглеждащи камиони, тъпкани с торби и хора за Тесауа... но Тесауа бе на юг, а Тенере - на изток. Най-накрая разбрах, че има кооперативни камиони, които разнасят стока към и от оазисите. Трябваша ми 2 дни, за да стигна до тази ценна информация, но в впоследствие се оказах съвсем бързо в гаража на кооператива от Тимиа, наречен IRC. Проблемът обаче изглеждаше така - никой не знаеше кога ще замине следващият камион, а още по-малко някой можеше да каже кога той ще се върне. Не беше ясна и обстановката в оазисите. Да махнем военното положение, но скараш ли се дори и по дребен повод с местните, те ще намерят хиляди начини да ти съсипят живота, ако си вързан цяла седмица при тях. Така че отписах и тази възможност и хванах редовен автобус за Арлит, от където имах намерение да продължа (по също толкова неясен начин) към планините Аир. За пръв път от дълго време насам се настаних в хотел изцяло пълен с "бели" - стана ми някак си драго, въпреки че те бяха алжирци, а Арлит се намира почти на алжирската граница и е известен единствено с добива си на уран, който осигурява около 20% от бюджета на страната. На първата сутрин намерих гаража на кооператива от Иферуан INCC, но камионът беше тръгнал преди няколко дни. Изпуснах и тази ценна възможност и въпреки, че останах още в Арлит, кооперативен камион повече не се появи. Не стигнах до никъде, но Арлит и Агадес създадоха нови измерения на тази част от пътуването, която се асоциира с мазохизъм. Нямах да се

замисля за всичко това ако бях на първия месец от пътуването си - след половин година из Африка вече не си толкова свеж и кокалите ти са поизморени. Но някой ден ще започна ново пътуване точно от там и цял месец ще се возя само на кооперативни камиони. Обещавам!

С една спукана гума и едно недълбоко затъване се отървахме по пътя за Зиндер, а Зиндер е на юг от Тесауа и все още се намира извън обсега на пустинята. Пристигнах по тъмно след близо 14 часа и през виковете на деца, крещящи "насара, насара" намерих много хубава страноприемница. На местния език хауса (а и в арабския) обръщението "насара" идва от Назарет - място, свързано с Исус - и всеки християнин (за какъвто се смята белия човек) е назарянин... а стаята ми беше на приземен етаж, но с дебели зидове и изключително прохладна. През втората половина на март времето в Зиндер стана такова, че всякаква дейност между 11:00 и 16:00 бе възможна само на сянка. Хората се потяха под навесите и огромните дървета, а през това време аз можех да дремна даже в леглото си. Останах около 10 дни в Зиндер и градът страшно ми допадна. Както в Ниамей и тук красотата изпълва предимно тесните улици, криволичещи като странен лабиринт между кирпичени къщи. Много от къщите имат символи, нарисувани по врати и стени - като рицарски емблеми - а кирпичените минарета около тях едва едва се показват над покривите. Стотици деца на групи тук и там, сякаш кукли на пружина бият глави в земята, повтаряйки като мантри сурите от корана, а из широките улици също с индийско спокойствие, като сценка от библейски времена се разхождат безброй кози, следвани от пастири. Ньюкасъл е единственият град по света, където жените са направо грозни, но на много места жените са повече от красиви и Зиндер е едно от тях. Меките им черти и нежните изражения на лицата, както и крехката физика не са характерни за ислямските страни, още по-малко за тези африкански ширини. Площта на Зиндер е голяма и някои от кварталите му са разположени под огромни хълмове с морени. По хълмовете са се кротнали военните, но и в ниското повечето от фундаменти на къщите използват масивните камъни за опора. Близо до морените са двете основни атракции на града - старата джамия и дворецът на султана. Да - Зиндер все още си има султан и той притежава богата колекция от луксозни автомобили, а аз реших да не финансирам и златните му бидета и не я разгледах... Обаче разгледах музея, в който имаше цели три експоната, включва зъб на хипопотам. Красота...

Единственият недостатък бе, че някъде от Арлит насам изчезнаха "жените с легените", готвещи вкусни африкански манджи. В Зиндер видях само 3-4 от тях, които излизаха предимно надвечер около автогарата. Една се бе разположила на маса, а другите опъваха рогозки на земята под газови фенери, хвърлящи оскъдна светлина. Но еднообразният ориз писваше, така че намерих и девойче, продаващо от голям леген с пържени скакалци. Така саморъчно направените сандвичи от франзела и лютиви скакалци станаха другото ми любимо вечерно меню. По обяд намерих момче, забъркващо невероятна салата от марули, домати и майонеза, а като алтернатива след още 2 км дядо можеше да направи омлет с пипер. Съвсем близо до стаята ми жена продаваше пържена касава, но тя засища само за момента, а и е по-вкусна варена... Както се досещате проблемите ми в Зиндер се свеждаха до там къде, кога и как ще се нахраня... и като че ли не бях единствен. Никъде другаде не съм виждал повече и по-бедни просяци от тези в Нигер. Всички те просеха само храна; грешка - имаше и един който подаваше ръка за монети, но той бе невменяем. Обикалях заедно с него града около 2 часа, а след като най-накрая му купих касава той съвсем се стегна и не пророни и дума. Ръцете му се свиха още по-конвулсивно от нормалното си състояние, когато му подавах парчетата и след това той се отрици и като звяр погълна горещите хапки. При жените с легените също щъкаха големи орди от малки просяци (белите просяци са черни от мръсотия, а черните просяци са бели от прах). Децата помагаша с миенето на чиниите и вършеха някакви

дреболии, но основното им занимание бе друго - на всеки от хранещите се се падат по 5 просячета, които седят около теб наредени в полукръг и те гледат, докато ти ядеш от ориза. Започнеш ли да привършваш чинийката, лицата им се удължават и те почват да тракат с канчетата си. Ако оставиш една хапка я взима най-силният, но ако хапките са повече те се счепкват за остатъците. Когато са относително сити, те ще приберат ориза по канчетата си и ще си го оставят са после, а канчетата им са метални с капак, през който е провряно въже, за да не се изгуби. Изобщо всичко прилича на научнопопулярен филм от Африка, където два лъва потапят кървави муцуни в тялото на зебра. Зад тях се въртят лъвиците, зад лъвиците пристъргват гладно със зъби хиените, а някъде в небето се вият лешояди. Всеки чака другият да довърши вечерята си и всеки се надява, че и за него ще остане нещо от трапезата, но с една зебра не може да се нахранят и четвърт от животните... още по-малко сурия деца - с няколко лъжици ориз. Но даже и най-гладните от тях никога не ставаха агресивни, нямаше много натрапници и те разбираха от дума. Даже последният просяк излъчваше някаква смирена гордост, че въпреки всичко е запазил човешкото в себе си. Единствено който не е виждал такива истински Хора може да оправдае пороците си с беднотия...

Смяна на кадър - главния пазар. На няколко пъти отговорих на подвикванията на местните с българското "кажи". Учудващото е, че след това те загубвах интерес и подвикванията спираха. Оказа се, че на езика хауса думата "кажи" значи "тук" или нещо в този смисъл, вследствие на което те решавах, че говоря езика им и преставах да любопитствам. Минах покрай месарите, които заедно с облаците от мухи са неразделна част на всеки един пазар. Някои правеха пастърма, която съхнеше на маси, а други само режеха бутове и бъркаха до лакти в кървави купчини. Тъй като бях извадил апарата, един възрастен мъж се приближи до мен и помоли да го снимам. Снимката стана добра, а човекът си поиска бакшиш, но аз му обясних, че правя снимката за себе си и няма да я продавам. На другия ден пак го срещнах случайно на улицата и попитах - "Искаш ли да те снимам още веднъж?" Обаче този път той отказа с думите - "Не. Днес не съм се бръснал." След месарите бяха "подредени" търговците с купчини дърва, а след тях на огромна площ бяха разхвърляни сандъци за квачки. Но най-интересна гледка наоколо бяха хората, рециклиращи джапанки, защото обикновената скъсана джапанка в Африка е само началото на една друга индустрия. Няколко майстори седяха по турски на земята, а пред всеки от тях имаше натрупани купчини от стари скъсаняци. Майсторите най-напред сортираха джапанките по някакви техни си критерии, а след това режеха едни части от едната купчина и други части от другата. Пред тях имаше малки мангалчета и с нагорещени жезла те вулканизираха здравите остатъци от едните джапанки върху здравите подметки на другите. Така от около 10 чифта скъсаняци можеше да се получат 3-4 чифта почти нови джапанки, които се продаваха на съседната сергия. Изтърканите подметки се даваха на други майстори, които изрязваха от тях разноцветни уплътнения, а най-накрая децата отнасяха подметките надупчени като швейцарско сирене и другите жалки остатъци със себе си. Всъщност Зиндер бе и първият град по пътя ми, в който забелязах някой да мисли и за инфраструктура. Част от главните улици бе разкопана и хората, които иначе седят по улиците и безделничат, тук полагаха тръби. Трудът се вършеше естествено с най-примитивни средства, но все пак имаше и 1 багер и бетонни плоскости и най-вече желание за промяна. Изобщо Зиндер бе един спокоен и красив град, достоен за край на всяко едно пътуване.

Оставах ми още броени дни за да се прибера в Ниамей, защото смятах да летя към Мароко, от където тръгнах преди 6 месеца. Така спрях и в Маради, но той бледнееше пред видяното досега. Това е нов град, преместен на ново място след някакъв тотален катаклизъм преди половин век. Главният булевард е особено натоварен, но страничните квартали са просторни и насечени на квадрати от пусти и широки пясъчни улици. Бях се

запътил към джамията, когато видях огромно стадо кози и поех машинално след тях. Те щяха да ме заведат на пазара за животни. И наистина след няколко минути стадото стигна до огромно заградено място, към което се стичаха тълпи от продавачи, купувачи и обслужващ персонал. Гледки като тези отдавна не могат да се видят никъде из Европа, така че изкарах няколко часа при козите, магаретата, кравите и зебу-тата. Нямаше никакви камили, което още веднъж свидетелства за "безпътицата" на номадите, но се запознах с градските наместници, управата на пазара и едрите търговци смятащи, че съм дошъл да купувам цели стада. Предложиха ми да купя крава и теле за 300\$, но след като обясних, че животните ще трябва да летят с мен за Мароко и че ще трябва да им вадя визи, те просто се отказаха да предлагат повече - всеки негър знае колко трудно е да събереш пари за самолет или да извадиш виза. Така след още 2 дни стигнах до Ниамей, отседнах пак в хотел "Мустак", разгледах зелената либийска джамия и прашния хиподрум на столицата и хванах самолет за Казабланка. Вече съм писал предостатъчно за Мароко, но сега ще споделя само (по)следното - Тръгвайки навремето от Казабланка се движех с автобус. Всичко се променяше бавно. Минах през Западна Сахара и стигнах до Мавритания - лицата на хората почерняха, а температурите се вдигнаха. След това видях пустинята, започнах да се храня от легени и пресякох река Сенегал. Стигнах до черна Африка, до джунглата на Касаманс и т.н. и т.н. Когато човек се движи бавно, той плавно поема спектъра на промените и свиква лесно дори с най-лудото или най-различното. Прелитайки над цялото това разстояние за няколко часа на връщане изпаднах в малък шок. Мароко ми се стори по-цивилизовано място и от Европа и осъзнах, че не е много естествено да набиваш ориз и бурени от леген върху тръстикова рогозка. Дълго време наблюдавах с умиление един просяк, който бъркаше в кофа за боклук, само защото не бях виждал кофа от Уагадугу. Радвах се на цивилизацията и постепенно свиквах с нейния лукс, така както и навремето свиквах с неудобствата на Африка. Пристигнах в Мароко, но тази Африка, която и досега е оставила най-трайни спомени в мен бе вече някъде другаде.

Послеслов - Е няма къде да дописвам, но митовете за агресивността на африканците (поне от Западна Африка) се оказаха само това - митове. За половин година по тези места участвах в един скандал, чух други два и рядко някой изобщо повишаваше глас. След това за 10 дни в Мароко пред мен станаха 10 побоя, единият от които с жени в медината на Казабланка. Както казва арабската поговорка - "Тунисците са жени, алжирците са мъже, а мароканците - войни".